

MAGYARORSÁG

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP

ELŐFIZETESI ÁRAK:
 Helyben: Egy óra kor. 1.—
 Negyedévre — 3.—
 Félévre — 6.—
 Egész évre — 12.—
 Vidékre: Egy óra kor. 1.20
 Negyedévre — 3.60
 Félévre — 7.—
 Egész évre — 14.—
 Egyes szám 4 fillér, vidéken 6 fillér.

A lap megjelenik hétfő kivételével minden nap.
 Kéziratokat nem ad vissza a szerkesztőség
 Telefon száma 54-67.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
 Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28
 Hirdetéseket petit számításal, díjszabás szerint.
 Apró hirdetések ára: egy sor 4 fillér, vastagabb betűvel 8 fillér.

Apponyiék és a nemzeti politika.

Levél a szerkesztőhöz.

Budapest, június 3.

T. szerkesztő ur! A «Budapesti Hírlap» mult vasárnapi számában megjelent «Politikai hullámok» írója eltűnődik s elmélázik a fölött: mi történt Apponyival, pártjával s mindazokkal, akik az igazi nemzeti politika gondolataiért oly hosszú időn át azt a hatalmas, nehéz, fényes harcot vívták? A cikkíró csodálkozik a fölött, hogyan lehettek a tulajdonképeni győzők legyőzöttekké a gyakorlati politika mezején? Hogyan volt lehetséges, hogy a döntő pillanatokban vezér és vezérkar meg nem értették egymást? Hogyan magyarázható meg, hogy gróf Károlyi Sándor nem követte Apponyit a kilépésben és hogy a vezérükben mélyen megbántott nemzetiek nem állottak *egy emberként* Apponyi mellé, hogy testükkel fedezzék személyét és mindhalálig védjék újból tárgyi politikáját, melyet a régi rendszer emberei csak tetszésszerűen mértékben és bizonyára eltorzítva fognak megvalósítani?

Cikkíró fölteszi mindezeket a kérdéseket, de megfelelni nem képes rájuk; csak boszankodik, fájdalmat s keserűséget érez és *filozofál* a történetek fölött.

Pedig ezekre a homályban maradt dolgokra és kérdésekre meg fog kelleni felelni a nemzet színe előtt és igyekezni kell tisztán s világosan földeríteni az okokat, melyek miatt a nemzeti pártnak és embereinek — legalább külsőleg, látszólag és *egyelőre* — a gyakorlati hatalom mezejéről le kelle szorulniok.

Meg akarjuk e sorokban kísérelni — a tények megállapítása után — a cikkíró kérdéseire nem filozofálással, de egyenesen a tárgyi és személyi viszonyok mérlegelése alapján tisztán, világosan megfelelni. A *nemzeti párt*s annak politikája — az agrárius irányzattal együtt — az utóbbi években *határozottan győzött* s diadalt űlve Bánffy fölött, politikájának közvetlen ellenőrzésére bevonult a kormánypártba.

Apponyiék és az agráriusok tehát föltétlen diadalt arattak, a közvélemény előtt már 6 év előtt, midőn Széll a velük kötött paktum alapján megkezdte a kormányzást. Elveik, programjuk, befolyásuk a Széll-kormány idejében érvényesült is, amennyiben a közélet, a parlament és a közigazgatás tisztulása örvendetesen megkezdődött, az erőszak, önkény alábbhagyott s a nemzeti irányzat emberei nem üldözöttek többé, sőt mindnagyobb mérvben meghaligatást nyertek közgazdasági és szociálpolitikai kérdésekben. Darányi szakított az indolens mezőgazdasági politikával, sok részben magáévá tette az agrárpolitikát s annak egyik főpontját, a kisemberek támogatását igyekezett mindinkább a megvalósulás felé vinni. Ennek az új, helyesebb iránynak követésére a régi rendszer részint a vál-

tozott viszonyok, részint a paktum nyomása alatt *kényszerítve volt*. És kik diktálták mindezt rájuk? Apponyiék és az agráriusok. Ők tehát úgy Széll idejében, valamint később is sok kérdésben a nemzeti párt programjának csupán végrehajtói valának. A nemzetiek diktáltak, ők pedig cselekedni kényszerültek! Lehet-e ennél határozottabb, fényesebb *elvi* győzelem a politikai életben — alkotmányos, parlamentáris értelemben és fölfogás szerint?

Az alkotmányosság, az igazi parlamentarizmus, a politikai tisztesség, becsület és ildomosság szempontjából minék kellett volna tehát már a Széll-kabinet idejében történnie? Mi volt az, ami a logikának, a következetességnek, a közvélemény várakozásának megfelelt volna?

Bizonyára az, hogy a diadalt aratott eszmék és irányzatok politikai és egyéb képviselői: a nemzeti párt emberei s az agráriusok helyüket a gyakorlati kormányzat és a közigazgatás mezején *tényleg el is foglalják!* Ezt már Széll Kálmának meg kellett volna valósítania; de bizony ez nem történt meg. A korrupció és a régi rendszer emberei megmaradtak a több vezető állásokban; a purifikáció csak itt-ott indult meg, Apponyiék tévesen magyarázott politikai szerénységéből nem sürgették a dolgot, a régi rendszer intrikája is folyvást működött — és így a tárgyi politika terén a garanciát képező személyi momentumok nem érvényesültek. Ez a lanyhaság és belátáshiány volt — szerintünk — *az első, óriási mulasztás* Apponyiék részéről. Ámde ezalatt az idő mult, új áramlatok keletkeztek, felmerült a magyar nyelv kérdése a hadseregben. Az ellenzék és a nemzet hosszú időn át szívós ellentállást fejtett ki; a viszonyok bonyolultak, az obstrukció ádáz erővel folyt; a régi intrikák e közben Apponyi ellen — most már fölfelé — újból megindultak. A császári hatalom a kész eszközök felé hajolt — és így Apponyit és társait sikerült ismét a pártból kitessékelniük, miután már előbb különböző képtelen helyzetükbe hozták őket. Ekkor még javában folyt az obstrukció s Apponyiék már kinn voltak. Itt volt a másik, fényes alkalom arra, hogy a régi rendszer nemzetölő irányzatának korrupciójával, Bécs felé való servilizmusával együtt megtöressék — és a nemzeti irány így a hadsereg kérdéseiben, mint egyebekben is végleges diadalt arasson. Ez volt a második, hatalmas döntő pillanat, melyet Apponyi megragadni ismét elmulasztott. Hogyha ekkor, mint erélyes nemzeti hadvezér talpárt áll, kérlelhetlenül kezébe veszi az obstrukció hatalmas fegyverét s a nemzeti irányu elemeket koalícióban egyesíti, akkor rövid idő múlva a régi rendszer és a császári politika végtelenül szorongatott helyzetbe jutottak volna — és Apponyiék s a nemzeti politika maradtak volna *feltétlenül* a helyzet urai.

Ez azonban nem történt meg, sőt Apponyi az egyedüli, *utolsó* fegyvert indokolatlanul vagy

álokokból — eldobta magától, amennyiben az obstrukciót elítélte, a leszerelést ajánlotta. Ezzel a ballépéssel a kocka el volt döntve, Apponyi és a nemzeti párt sorsa meg volt pecsételve.

Most már másodizben s önként kiadták kezükből az egyedüli és utolsó fegyvert, melylyel a nemzeti politika sikerét tárgyilag s egyénileg biztosíthatták volna.

Bármiféle önfeláldozó, magasztos vagy magasabb politikai szempontok vezették is Apponyit elhatározásaiban, — annyi kétségtelen, hogy a fentjelzett két mulasztással ő és pártja ismét *ingadozónak, határozatlannak, erélytelennek bizonyultak*, ami pedig a gyakorlati politika terén végzetes hiba. Így fogta ezt fel a közvélemény, így saját párthiveinek nagy része is és ez az oka, hogy az egyébként kiváló nemzeti pártnak és fenkölt jellemű s érületű vezérének prestige-e, az iránta való bizalom a közvélemény részéről bizony megcsökkent.

A célt szem előtt tartó praktikus politikus szemében egészen világos, hogy *gyakorlati* államférfiúnak a cél előérésére alkalmas fegyvert a kellő pillanatban habozás nélkül meg kell ragadnia.

Apponyi és pártja ezt nem tette, tehát ezzel önmagát lekisebbítette az ideológ, elméleti, doktrinár-politika színvonalára.

Nem hallgathatjuk el, hogy — már a multban is — végzetes hibája, defektusa volt a nemzeti pártnak, hogy *soha erőteljesen szervezkedni nem tudott*. A párt képviselői nem voltak gyakori és bizalmas érintkezésben a párt hiveivel és választóival, a sajtóbeli akció nem volt kellő mérvben agitatorius s nem rendelkezett a szükséges apparátussal és anyagi eszközökkel. Apponyi és emberei ugyszólván saját embereiket, legjobb és leglelkesebb elvtársaikat részben nem ismerték, részben nem kellően méltányolták.

Végzetes tévedés volt végül az is, hogy az állami közigazgatás és az egyesületi élet vagy autonómia körében harcoló hiveiket mint párt erélyesen s odaadással nem támogatták, holott a személyi momentumokban a fontos *tárgyi* mozzanatokot egy belátó és akcióképes pártnak okvetlenül fel kellett volna ismernie.

Szóval: szerintünk a szervezetlenség, erélytelenség, a győzelem kihasználásának elmulasztása, a tehetségek és a párthivek fel nem ismerése és elhanyagolása, az ingadozás, töprengés, határozatlanság és a felhőkben való járkálás kárhóztatták Apponyit és pártját a sikertelenségre, vagyis arra, hogy egyénileg ne érvényesülhessenek. Ez — fájdalom — maga után vonja a tárgyi érvényesülés hézagosságát is és a pártban mutatkozó bomlási, szétfoslási tüneteket.

Bármi legyen azonban ennek vége, az az egy vigasztaló remény fenmarad, hogy a nemzeti politika programjának hivei bizonyára más zászló

alatt, más pártalakulás keretei közt is az igaz ügy védelmére újból tömörülni fognak, mert az eszmét legyőzni, fölösztatni, letiporni nem lehet!

Farkas R.

Budapest, június 3.

A képviselőház munkarendje. Az osztrák delegáció, amint már előző számunkban megírtuk, végzett a munkájával, a magyar delegációnak jövő szerdán lesz a záró-ülése. Ekkor a képviselőház már megkezdheti működését, ha ugyan addig a pénzügyi bizottság végzett a költség-tárgyalással, hogy az a képviselőház elé kerülhessen. A pénzügyi bizottság munkája az utóbbi napokban erősen meglassudott, de ma újra fölveszik a tárgyalások folyamatát s lehetőleg kilencedikéig—tizedikéig be is fejezik. A képviselőház eszerint tizedikén vagy tizenegyedikén kezdi meg tanácskozásait. Az első ülés mindenesetre rövid formális ülés lesz, amelyen a legközelebbi ülés napirendjét állapítják meg.

A delegációk. A magyar delegáció négy egyesült albizottsága ma délelőtt fél tizenkét órákor Szápáry Gyula gróf elnöklété mellett ülést tartott, melyen Münnich Aurél előadó előterjesztette a megszállott tartományokra vonatkozó albizottsági jelentést, melyet rövid vita után elfogadtak és hitelesítették.

Bánffy szobra a szabadelvű pártkörben. Báró Bánffy Dezsőnek ellenzéki pártvezérsége s most képviselővé választása már eddig is sok pikáns bonyodalmat idézett elő a kormánypárti körökben. Mint most egyik lapársunk elmondja, a szabadelvű pártkör már régebben elkészítette báró Bánffy Dezső szobrát és elhelyezte a pártkör helyiségében, többi nagynevű elődeinek szobra és arcképei között. Most, hogy változtak az idők, és változott ez a tisztelet is, amelylyel a szabadelvű párt egykori vezérének behódolt, egyesek megpendítették a tervet, hogy Bánffy szobrának más helyet kellene keresni, mert nem illik, hogy az ellenzéki vezérek mellé szobrát is a kormánypártiak őrizzék, akik sohasem változnak. Politikai körökben igen nagy kíváncsisággal várják ennek a kérdésnek a megoldását. Tervek merültek fel, hogy a szobrot a nemzeti muzeumnak kell ajándékozni. Mások — értesülésünk szerint — a Bánffy-szobrot a Szolnok-dobokamegyei muzeumnak szánják. És sajtóságos, hogy ezek a tervek mind Bánffy egykori leghivebb embereinek agyában fogamzanak meg. Szóval, nagy a töprengés most a szabadelvű pártkörben, hogy mitévők legyenek

Bánffy szobrával. Itt említjük meg, hogy az este az új párt lakomát rendezett Bánffy Dezső megválasztásának öröme s hogy Bánffy Dezső meg fog jelenni már a képviselőház legközelebbi ülésén s részt vesz a költségvetés bírálatában.

A tanítók kivánságai. A népoktatási törvények revíziója alkalmából a Magyarországi Tanítók Országos bizottsága a képviselőházhoz intézett emlékiratban adta elő a tanítóság kivánságait, amelyek a következők:

1. Magyarországon akár felekezeti, akár községi, vagy állami tanítónak kevesebb kezdőfizetése ne legyen, mint amennyit az állami tisztviselők XI. rangfokozatu III. osztálybeli hivatalnokai élvez. 2. Ennek az alapfizetésnek 10 százaléka legyen az öt évről öt évre kijáró korpótlék. 3. Tanítói fizetés csupán készpénzben legyen kiszolgáltatható. 4. Ha az iskolafőntartó hitfelekezet, vagy polgári község e fizetés-minimum megadására képtelen, a tanító fizetését az állam egészítse ki olyan eljárással, amint a lelkészekre nézve az 1898. évi XIV. törvényekkel megállapítja. 5. Azt a tanítót, akinek fizetését az állam egészíti ki, állásában a vallás- és közoktatási miniszter erősítse meg. 6. Hivatalba lépése előtt minden tanító tegyen esküt a magyar alkotmányra a királyi tanfelügyelő kezébe. a) A kincstári, valamint a magániskolai tanítók helyzetének javításáról is történjék gondoskodás. b) Rendezetlen viszonyok között élnek az uradalmi iskolák tanítói. Ezek jogviszonyait nem csak az iskolai jelleg, hanem az iskolafőntartó megillető jogok és köteleességek szempontjából is rendezni s állásukat és megélhetésüket ez iskolák tanítóinak is a többi tanítókéhoz hasonlóan törvényileg biztosítani elengedhetetlenül szükséges. c) Az országos tanítói nyugdíjalapból fentartott tanítói árvaházak nevelőszemélyzetére nézve kimondandónak tartuk, hogy ez állami alkalmazottak s fizetésük az állami tisztviselőkéhez mérten akként rendeztesse, hogy az árvaházi igazgatók a IX., a családirvaatyák és árvaanyák a X., a segédárvaatyák és árvaanyák, valamint a munkatanítónők a XI. fizetési fokozatba osztassanak be s öt-öt évenként kijáró korpótlék az igazgatókra nézve 200, az árvaatyákra és árvaanyákra nézve 160, a segédárvaatyákra és árvaanyákra, valamint a munkatanítókra nézve 100 koronában állapítsák meg. d) Történjék gondoskodás arról is, hogy a tanítónők fizetése egyenlővé tésse a férfitanítókéval, mivel ma igen sok helyen a tanítónők fizetése kevesebb, mint a férfitanítóké.

Nemzetiségi szervezkedés Biharban. Melianu érsek minapi kirohánása a magyar nyelv ellen, előhírnöke annak az akciónak, amelyre a nemzetiségiiek készülődnek a jövőre nézve. Mint Nagyváradról

írják, a biharmegyei románok kilépnek passzivitásukból s a legközelebbi képviselőválasztáson minden román nemzetiségi kerületben jelöltet állítanak. Ennek az agitációnak a mozgatója a nagyszabedényi komité, amely most Bihar megyére vetette rá magát nagy erővel. Két kerületben, Tenkén és Belényesen, hol a függetlenségi párt győzött a múlt választáson, már is teljes erővel folyik az agitáció. Legközelebb Nagyváradon, egy román író jubileumán tartanak értekezletet, melyre az erdélyi románság is készül. A románok akciójukban paktálnak a szocialistákkal, akik tudvalevőleg mindjobban tért foglalnak Biharban. A románok a jelöltek személyeire nézve is megállapodtak s mint tudósítónk írja, a következőképp osztották meg a kerületeket: Belényesen fel fog épni Szucsú Szilviusz a belügyminiszterium román tolmácsa nemzetiségi programmal. A mostani képviselő Bartha Ferenc a függetlenségi párt tagja. Eleden Telegdy Józseffel szemben Domokos Pál brátkai román papot léptetik fel nemzetiségi programmal. Magyar-Cséken Papp Jánossal dr. Zigre Aurél nagyváradi ügyvéd lép fel szintén nemzetiségi programmal. Tenkén Bernáth Lajos függetlenségi képviselővel szemben nem lép fel nemzetiségi jelölt. Itt a románok Roxén Miklós méhkeréki esperesre, aki szabadelvű párti programmal lép föl, fognak szavazni.

A vasutasok fizetésrendezése.

Budapest, június 3.

A képviselőház pénzügyi bizottsága ma délelőtt fél 11 órákor tartott ülésében folytatta a kereskedelemügyi miniszterium költségvetésének tárgyalását. Az ülésen Falk Miksa elnökölt. A kormány részéről jelen voltak a miniszterelnök és a kereskedelemügyi miniszter, Serényi államtitkár és Paizs Elek min. tanácsos.

Az elnök az ülést megnyitván, Justh Gyula első sorban a fizetésrendezési javaslatot kívánja tárgyalni, azután magát a költségvetést. A bizottság ehhez hozzájárulván, először az államvasutak alkalmazottai illetményeinek szabályozására szükséges költségek fedezéséről szóló törvényjavaslat tárgyalatott.

Heltai Ferenc előadó ismertette a javaslatot. A törvényjavaslatban a kormány felhatalmazást kér, hogy a m. kir. államvasutak alkalmazottjai illetményeinek szabályozására az 1904 évben 6,643,400 koronát meg nem haladó összeget használhasson fel. Felhatalmazást kér továbbá arra, hogy a m. kir. államvasutak alkalmazottjainak az 1903 kezelési év terhére 1,665,000 korona rendkívüli pótlékot engedélyezhessen. Az államvasutai hivatalnokok illetmé-

Szabad vizen!

Írta: Vörös Tibor.

I.

A tézta tálalásánál valósággal kétségbeesett. Gyilkosságnak, a gyomor ellen való merényletnek nevezte el a gyönyörű pudingot és egy világgért sem evett volna belőle.

Az öreg hölgy csak itt-ott válaszolt a hozzáfordulóknak s a kereskedő mondhatatlan megbotránkozására úgy vélekedett, hogy legjobb annyit és azt enni vagy inni, ami és amennyi izlik.

Azt hiszem én voltam az egyedüli, ki az ő tanácsait követte, nekem imponált az az asszony óriásiilag.

Jóllaktam, sőt, bár a sajtót nem szeretem, még abból is tisztességes porciót kebeleztem be, a borral meg már nem is volt szép, amit cselekedtem — becsiptem tőle.

Azután nyugodtan vártam a halált.

Mivel azonban a csontbácsi csak nem akart jelentkezni, hát néhány utólagos és fölösleges pohár bor, meg cognacos fekete után meglehetősen ingatag léptekkel vonultam én is kabinomba és néhány perc múlva úgy aludtam, mint a bunda.

Hirtelen felébredtem.

Ugy éreztem, mintha valaki megütötte volna a fejemet.

Gyorsan felültem ágyamban és mindjárt — ki is estem belőle.

A ragyogóját! Mi ez!? Fel akartam ugrani, de mert az egyensúlyt már megint elszőkni, éreztem, jobbnak láttam az ágy szélében megkapasz-

zkodni, amit nem a leggyöngédebb módon meg is tettem.

Végre talpon voltam, álltam!

A saját lábaimon!

Ez határozott eredmény volt, ha jelentőségét gyengítette is azon körülmény, hogy minden pillanatban másfelé dültem s ugyancsak kellett kapaszkodnom, hogy ismét a padlóra ne kerüljek.

A helyzettel hamar tisztába jöttem; kint iszonyu vihar lehetett.

Éreztem, hogy elsápadok, amellet azonban konstatálnom kellett egy szörnyen prózai dologt is.

Borzasztóan éhes voltam.

Rendkívüli óvatossággal botorkáltam az ajtó felé, hogy megtudjak valami bizonyosat.

Mikor kiléptem a nagyterembe, csaknem leültem bámulatomban.

Utítársaim fele ott időzött már.

Rémülteknek egyáltalán nem voltak mondhatók, bár némelyikre rá sem ismertem, annyira elváltozott.

A kapitány az asztalfőn ült és — evett.

Most már láttam, hogy nincs veszély, tehát kétszer olyan éhes lettem.

Az időpontról sejtelmem se volt, annyit láttam, hogy szürkület lehet, vagy alkonyat, de az igazat megvallva semmivel se törődtem, mert az éhség valósággal győzött.

A pincér pedig nem mutatkozott.

Megpróbáltam hát a konyhába menni.

Herkulesi munka volt, de nem tartott sokáig, mert a féluton találkoztam vele, épen kávéhozott, meg halakat.

Olyan biztosan haladt, mintha aszfalton járt volna. Örömben én is eleresztettem a karfát,

és — a nyakába borultam. A pompás kávénak fucscs volt. A halakat azonban okkupáltam s miután szigorúan meghagytam, hogy hozzon nekem bármit, csak sokat és mindjárt, visszavergődtem az asztalhoz és letelepedtem a kapitány mellé, aki éppen akkor hajtott fel egy pohárka pálinkát.

Ez a nem közönséges férfiu egyébként az egész reggeli alatt mindig éppen akkor ivott, ha odanézttem.

A példa vonz; én is elkezdtem mindig éppen akkor inni.

Végre sikerült jóllaknom. Most már aztán érdekelni kezdett a világ és kalandokra vágytam. A fedélzetre akartam menni.

Sohasem hittem volna, hogy egy ilyen hajón mennyi Scylla és Charibdis vagyon, de most már tudtam, mert mindegyikkel komoly összeütközésbe kerültem, de nem törődve velük, bátran folytattam utamat.

Kijutottam!

Soha olyan szürkéséget!

Felettem szürke volt az ég, köröttem egy végtelen szürke víztömeg, egészen a horizontig, ott már víz se volt, csak szürkéség...

Kint voltunk tehát a szabad vizen...

Elborult a szívem. Valami kimondhatatlan vegyülete szállott meg a szabadság és rabság érzetének. Az üde sós illat megrészegített — itt megszűnt minden földi hatalom...

És mégis, rabok voltunk mindannyian, szük kis kalitkába zárva...

Sokáig elmerengtem ott, nem látva, nem hallva semmit, csak néztem, egyre néztem a végtelenséget...

Hirtelen végighasította egy aranyos dárda az

nyeinek szabályozására kért 6,643,400 korona összeg a következőképpen alakul: A személyzeti járandóságok 1904-re előirányzott bruttó-többlete, hivatalnokok, altisztek és szolgák a) általános fizetésemelésére 5,755,270 korona. b) időszakos (automatikus) fizetésemelésére 1,100,000 korona. c) korpólókokra 120,000 korona. d) lakpénz-rendeztetésére 240,000 korona, kezelők illetményeinek rendezésére 143,000 korona. Összes bruttó-költségtöbblet 7,359,040 korona. Ebből levonva az interkalárét 715,640 korona. Összes nettó-költség 1904-re 6,643,400 korona. Ebből levonva az 1904: V. t. c.-ben 1903. terhére fizetésrendezésre előirányzott 1,860,000 koronát, marad többlet 1903-mal szemben 4,783,000 korona.

Ez a 4,783,400 korona az az összeg, amely be van állítva az államvasutak f. évi költségvetésének előirányzatába és amidőn ennek elfogadását javaslom azzal, ha ahhoz a t. pénzügyi bizottság is hozzájárul, az 524. sz. törvényjavaslat tulajdonképpen pénzügyi szempontból el van intézve.

Mindezek alapján az előterjesztést vonja le, hogy a kereskedelmi miniszter által bemutatott fizetésrendezési tervzetet a méltányosan táplálható igényeket sokkal nagyobb igényben kielégíti, mint azt az államvasuti alkalmazottak fizetési táblázata az ország törvényei közé ne iktattassék be.

A bizottság elnöke a bizottság nevében köszönetet mond az előadó tisztelet és kimerítő előadásért.

Justh Gyula indítványozza, hogy az előadó beszéde kinyomassék s a bizottság tagjai között szétosztassék.

A bizottság az indítványt elfogadja.

Miklós Odön abból itéli meg a kérdést, hogy egy nagy állami fizetési érdekeiről van szó a jövőben szempontról. Kérdi, hogy a vasuti igazgatók s vezető férfiak illetményei miért hiányoznak a javaslatból s általában a fizetési fokozatokból. A főfelügyelő teljesen kihagyottak a fizetésrendezésből. Kíváncsian az, hogy ezek is részesüljenek fizetésemelésben. Különösen sérelmes az, hogy az előlépési viszonyok igen rosszak s például igazolja, hogy mily torlódások vannak, amelyek ugyszólván lehetetlennek teszik, hogy a magasabb fizetési osztályok elérhetőek legyenek. Igen rossz a helyzete a műszaki személyzetnek s okleveles mérnökök alig tudnak álláshoz jutni. Egyöntetű státusra kell törekedni s előmenetelt biztosítani. Addig, míg vasuti építkezések voltak, még csak juthattak mellék-

égből szürke testét s nyomában ezer apró fényes nyíl kuszott a zenit felé: felkelt a nap.

Szobrot ennél sohasem láttam még, de nem is fogok látni. Egy színház, amelynek az Ursten az igazgatója s a Természet a rendezője. Emberek még nézni se jó.

Belefáradtam a rengeteg ragyogásba s a parancsnokhoz indultam nagy óvatossággal, pedig kár volt úgy vigyáznom, mert a szél már elült s a hajó himbálódzása is nagyon megcsendesedett.

Örömemet fejeztem ki, hogy minden baj nélkül elmúlt a vihar, mire ő nyugodtan jegyezte meg:

— Ennek már így kell lenni. Szabad vizen, napfelkelté előtt mindig beköszönt a hajnali zephyr.

Sürgősen ajánlottam magamat.

Az alsó fedélzetten szomorú látvány tárult elém.

Züllött gyomru alakok hemzsegtek mindenfelé, ki ülve zöldre, ki állva sárgult, olyik még éppen holmi tábori ágyfélén heverve felejtett el gyönyörködni a természet szépségeiben.

Az egyik különösen kinlódhatott.

Szánalom volt nézni, amint hol átölelte az árbocot, hol meg kinyújtott karokkal vádolta az eget, hogy végül térdre bukva tárja ki a keserűséget, mely nem éppen szívében honolt...

Bánatában egyszer csak felém fordult. Megdöbbenem. Ő volt a kereskedő, minden jó tanácsok édesapja.

Ezt már nem bírtam elviselni.

Mentem, siettem le a nagyterembe, mert éreztem, hogy egy pompás reggeli az, ami most nekem legjobban hiányzik.

Hajónk pedig szépen, nyugodtan folytatta útját, távol minden parttól, künn, a sik tengeren.

keresethez, de most igen szomorú azon okleveles alkalmazottak helyzete, akik közül alig 10 százalék jut magasabb fizetésbe. Ezeket a bajokon segítő, egy határozati javaslatot nyújt be: «Utastatik a kereskedelemügyi miniszter, hogy az államvasutak alkalmazottainak arányosabb előléptetését már az 1905-ik évi költségvetésben szabályozza.

Az összes alkalmazottak lakbéréi — a budapesti altisztek kivételével — az eddig fennállott szabályzat szerint tartandók fenn jövőre is. A hivatalnokok IV. és V. fizetési osztályaiban igyekeztek a kereskedelemügyi miniszter rendkívüli előléptetések által mielőbb javítani az időközi összetorlódás folytán előállott súlyos helyzetet.

Hieronymi Károly kereskedelmi miniszter: Csak a két határozati javaslatra kíván nyilatkozni, fenntartván magának a többire nézve kifejtett álláspontját. Mindkét határozati javaslatnak célja, hogy a multban előállott aránytalanságok kiegyenlítésének. Az előadó által benyújtott határozati javaslatot elfogadja abban az értelemben, hogy most, midőn az egyes fizetési fokozatokba való beosztás történik, ezen alkalommal az egyes fizetési fokozatokban a létszám lehetőleg egyenlően osztsék be. Azt azonban, hogy az egyes fizetési osztályokba is egyenlően történjék a beosztás, most a fizetésrendezéssel nem teljesíthető, hanem fokozatosan arra fog törekedni, hogy itt is egyenlő arány legyen.

A lakbérkérdésre nézve nem fogadja el a javaslatot, mert a vasuti tisztviselők nagy zöme természetben lakással bír és így ezekre irreleváns a lakbérkérdése. Hasonlóan áll a kérdés a Budapesten, Fiumében és az üzletvezetőségi helyeken alkalmazottakra. És nem találja indokoltnak, hogy az állami tisztviselőkkel szemben kedvezőbb lakbér adassék az államvasuti hivatalnokoknak. Az I. fizetési osztályban azért nem emelik a fizetést, mert az abban lévő tisztviselőknek oly fizetésük van, mint a hasonló rangban lévő állami tisztviselőknek. Kéri tehát az előadó határozati javaslatát az általa kifejtett értelemben elfogadni és a többi határozati javaslatot mellőzni.

Dobiecky Sándor: Osztja az előadó és Miklós Odön nézetét és indítványozza, hogy a törvényjavaslat címébe tétessék be az, hogy ideiglenes rendezésről van szó és adatokkal indokolja annak szükségét, hogy világosan kifejeztessék, hogy az illetmények ideiglenes szabályozásáról van szó. A kezdő fizetések magasabbra való megállapítását tartja szükségesnek és példákkal illusztrálja, hogy a mostani kezdő fizetésekből figyelembe véve a levonásokat, nem lehet megélni. A lakberek új szabályozását nem tartja helyesnek és rendeleti uton lehetne segíteni magasabb lakbérosztályba sorozással. A minősítés leszállítását sem tartja helyesnek.

Hieronymi Károly kereskedelmi miniszter: Tökéletes igaz van az előadónak, hogy nem lehet oly fizetésemelési javaslatot készíteni, amely a multban elmulasztott előlépésért kárpótlást nyújtana. Az előléptetési viszonyok a multban nagyon kedvezőtlenek voltak. Sajnos, hogy az alkalmazottak aheylett, hogy magát a javaslatot higgadtan mérlegették volna, azt mindig összehasonlították az 1901. évi memorandummal. A fizetési séma tekintetében a törvényjavaslat teljesen eleget tesz. A másik követelés, hogy t. i. biztosítsák az évenkénti előléptetés a 6. és 5. osztályba és a harmadikba két évenként, teljesíteni nem lehetett, mert akkor 10 év alatt az alsó fizetési osztályok teljesen elnéptelenedtek volna, míg a magasabbakhoz mind több-több tisztviselő jutott volna. Összekötötték azután még ezt más követelésekkel is, pld. a nyugdíjazás 30 év után történjék, ami teljesíthetetlen, továbbá, hogy a fegyelmi bizottság tagjait ne az igazgatóság nevezze ki, hanem a hivatalnokok szabadon választják, a tárgyalás nyilvános legyen és védőt használhassanak.

A kormány a fizetésrendezésben elment a legszélső határig és hozzáteszi, hogy törekedni fog, hogy a státuszban lévő aránytalanságok eloszlatassanak, akkor azt hiszi, teljesen eleget tesz minden méltányos kívánságnak. Ma az alkalmazottaknak három kategóriája van: egyetemi képzettséget szerzett; a végrehajtott szolgálatot teljesítő, akitől megkívántatik az erre szükséges tudás; végül azok, akik csak az irodában tisztán irodai munkára használhatók. A forgalmi szolgálatban van bizonyos száralék, amely testi fogyatkozás vagy más okból már nem alkalmas másra. Ezeket tehát alkalmazni kell az irodai szolgálatra és ezért nem célszerű ab ovo olyanokat alkalmazni, akik csak irodai szolgálatra alkalmasak. A forgalmi tisztviselőkre nézve módosítani kívánja a minősítési szabályt, mert ennek csakugyan nem szükséges érettségi vizsga. Szó volt arról is, hogy az elégtelenség főoka, hogy több száz a forgalmi szolgálatra teljesen képezett és köztük diplomás egyén, mint napidíjas van alkalmazva. Gondja lesz rá, hogy ezek mielőbb hivatalnokká kineveztesse. Hogy ez az állapot tényleg meg volt, ennek oka az, hogy a tisztképző

tanfolyam tulsok embert képzett ki, így tehát be kell hozni a numerus klauzust és ő tehát a parallel osztályokat megszüntette és 345-ben állapította meg a felveendőek számát.

A kezdő fizetés felemelését helyesnek nem tartja, ha valaki érettségét tesz és a vasuti tisztképző tanfolyamot elvégezte, annak nagyobb kezdő fizetés nem adható, mint amennyit az illető egy magánvállalatnál elérhet. Egyebekben jogosnak ismeri el azt a panaszt, hogy azok a tisztviselők, akik a középfokot elérték, haladhatnak előre. Ezt meg akarja orvosolni és a statusrendezést fokozatosan keresztülvizsi. Az előadó oly részletességgel és alaposan világitotta meg a kérdést, hogy ő fel van mentve a további bizonyítástól és még csak azt jelenti ki, hogy ha a budget előtt tárgyalatik, bizonytalanná válik és csak az az intézkedés lesz a budget-törvénybe felveendő, amely a jelen törvény 2. §-ában foglaltatik. A javaslatot azonban vissza nem vonja, mert lehet, hogy az a javaslat előbb fog tárgyalatni és kéri annak elfogadását.

(Az ülés feljék.)

A japán-orosz háború.

Port-Arthur alatt.

Csifu, június 3.

Az oroszok Port-Arthur felé való visszavonulásuk után lépten-nyomon elkeseredett ellenállást fejtenek ki, a vasutvonalakat megrongálják, a házakat felgyújtják és a Kvantung félszigetet pusztítják. A félsziget körül temérdek sok tujatos tengeri rabló garázdálkodik. Port-Arthur körül el van tiltva csónakokkal közlekedni.

Port-Adams megszállása.

Szentpétervár, június 3.

A *Novoszt Dnja*-nak írják Karbinból, hogy a Jalu mentén vívott ütközet után a japánok olyan váratlanul szállották meg Port-Adamsot, hogy Ajexejev és Boris Wladimirovics nagyherceg már-már életveszelemben forgott. Csak nagy ügyvel-bajjal menekültek el éjnek idején vasuton.

A szárazföldi harctérről.

Berlin, június 3.

Szentpétervári katonai körökben ismerik a Taku-Sanban partra szállított japán seregek rendeltetését. Ezek a seregek nem fognak önálló hadműveleteket kezdeni, hanem arra valók, hogy Kuroki és Nodzu seregeit kiegészítsék s így Kuroki serege 140,000, Nodzué 120,000 főnyire emelkedik. Kuropatkin tudja, hogy ezek a seregek Haicsöng és Mukden között támogatni fogják egymást s közösen fognak operálni s így óvakodik attól, amit Szentpétervárott is helyesnek, hogy hadállásait Liaojangnál csapatoknak dél felé való küldésével gyöngítse, mert ezzel csak a japán seregeknek használna.

A hajcsöngi győzelem.

London, június 3.

A *Central News*-nak táviratozzák Tokióból, hogy Kuroki serege Sumence közelében teljes diadalt aratott az oroszok felett. Az orosz sereg temérdek ágyuját otthagya s nagy veszteségek árán feladták hadállásait Haicsöng környékén. Szentpétervárott szintén megerősítik a Sumence mellett vívott ütközet híret. A csata nagyon véres volt.

Lamsdorf bukása.

Berlin, június 3.

Szentpétervárról táviratozzák a *Berliner Tageblatt*-nak, hogy a legmagasabb katonai körökben erősen hiszik s minden cáfolat ellenére is fentartják, hogy gróf Lamsdorf külügyminisztert állásától elmozdították s utódjává az igazságügyminisztert nevezték ki.

Ez a hír azért hangzik valószínűtlenül, mert Lamsdorf még a legutóbbi időben is nagy kegyben állott a cárnál.

A csunguzok.

Tienszin, június 3.

A csunguz bandák tömegesen ellepik a Liao fensik dombjait északkeleten. A lakosság kész

ségesen ad neki eledelt. A bandák Mukdentől északra felé megszakították a vasúti összeköttetést és elvették az oroszok elől a visszavonulás útját. A csunguzok közt sok az áruhás japán. A bandák vezére Sanglingo, aki a háboru kitörése előtt Port-Arthur környékén a vasúti merényletek értelmi szerzője volt.

Japánok partraszállása.

London, június 3.

A japánok Csingtuistenél (?) újabb csapatokat szállítottak partra 20 mérföldnyire Takusántól dél-nyugatra. Egy onnan érkezett bárka emberei körülből 70 hadi és szállítóhajót láttak ott csapatokat partraszállítani. Ezek még azt is beszélik, hogy a Port-Arthurt megtámadó hadsereget megerősítő csapatokat Talienvantól északra is raktak partra, de ezeknek számát nem tudják.

Legujabb.

London, június 3.

Reuter jelenti Tokióból mai kelettel: Egy japán lovasszázad hét főtől Lioatongban 9 mérföldnyire Peolandtól északra összekötött egy lovasszázadból, gyalogságból és tüzérségből álló csapattal. Összekötésre került a sor, mely összetűzés 2 óráig tartott. A japánok vesztesége 26 halott, köztük egy tiszt, 57 sebesült, ezek között 4 tiszt. Az oroszok számát nem tudni. Az orosz csapatok mozgása dél felé hír szerint Port-Arthurt segítségének célját jelentti.

Szentpétervár, június 3.

A Novi Kraj azt a hírt, hogy Alexejev helytartó lemond, alaplatannak mondja. Alexejevet a működő hadsereg és tengerészet élére állították és állását a mostani bajos időben ott nem hagyja, mert ez azt kívánja, hogy a vezetés szilárd erélyes kézben maradjon. Alexejev helytartó most pótolhatatlan.

NAPIHIREK.

Budapest, június 3.

— (Időjárás.) A maximum Anglia fölött megerősödött s Közép-Európába nyomult és a génuai öböl felett, meg a keleti tengeren depressziók fejlődtek. Európában kevés eső szórányosan esett, Ausztriában, Német- és Franciaországban, meg a Balkánon. A hőmérséklet lényegtelenséggel változott.

Hazánkban a Dunántul nyugati részein és a Drávan tul volt eső, míg egyebütt az idő száraz maradt.

Jóslat:

A hőmérséklet a normális körül van, némi hőszűrés és elvételre eső vagy zivatar várható.

Hőmérséklet: + 23-4 C. fok.

— (A király Budapesten.) A király ma este 7 óra 30 perckor külön udvari vonattal Bécsből Budapestre érkezik a nyugati pályaudvaron. A király Bécsből 3 óra 30 perckor indult el.

Kisérétében vannak Paar és Bolfras főhadsegdek, báró Apor, Gozani márk, Driancourt, Podhoranszky őrnagy és Margutti kapitány szárnysegédek, dr. Kerz udvari törzsorvos, báró Nagy és Szmiszits udvari titkárok, valamint Gebhardt udvari fizetmester és a rendes kíséret személyzet. Az udvari különvonatot tegnap este indították utnak. A különvonaton Kotányi igazgatóhelyettes, Décsy balparti üzletvezető és Winkler József főmérnök utaztak el, hogy az udvari különvonatot vezessék. A király érkezése alkalmával ő felsége kívánságára hivatalos fogadás a pályaudvaron nem lesz s így csupán a vasut részéről Daróczy Rezső felügyelő állomásfőnök és a rendőrség részéről Kolossa Géza rendőrfelügyelő jelennek meg. A király eredeti tervétől eltérőleg nem e hónap 15-éig marad Budapesten, hanem csak 10-éig. A palotához ma délben ment föl az első diszorség, amely a Mária Terézia háziezred legénységéből telt ki.

— (A román királyi pár nem megy Abba-ziába.) Ugy volt, hogy Károly román király és Erzsébet királyné szombaton Abba-ziába érkeznek négy heti üdülésre. Bukarestből hivatalosan is értesítették az abba-ziái fűrdőigazgatóságot, hogy a királyi pár számára rendezze be az «Angiolina»-villát. A készülődéseket mindenben megtették és várták a koronás vendégek érkezését. Az utolsó pillanatban azonban — mint Fiuméből jelentik — táviratot kapott Croci Lucian

igazgató, melyben tudatták vele, hogy a királyi pár lemondott abba-ziái utjáról és az idén nem is megy már oda.

— (A spanyol király házassága.) A Rappel értesülése szerint Alfonz spanyol király eljegyezte Viktória hercegnőt, a connaughti herceg leányát. A menyasszony, aki anglikán vallású, át fog térni a katolikus hitre. A Rappel értesülését valószínűleg mihamarabb meg fogják cáfolni. Viktória connaughti hercegnőt a mult évben állítólag a német császár fia, Vilmos trónörökös is megkérte, de kosarat kapott.

— (Péter király megkoronázása.) Belgrádból jelentik, hogy Péter király koronázása valószínűleg csak augusztus végén fog megtörténni. Tekintettel a trónváltást előidéző véres eseményekre, az udvarok nem küldenek rendkívüli követeket, hanem csak belgrádi megbízottait által fogják magukat képviseltetni, kivétel valószínűleg csak az olasz király, Péter király sógora és a cár, a Karagyorgyevics-dinasztia pártfogója tesznek. A koronázáson, Ferdinánd bolgár fejedelmen kívül Nikita montenegrói fejedelem is jelen lesz, vagy legalább családjának egy tagja által fogja magát képviseltetni.

— (Az inzultált külügyminiszter.) Tegnapelőtt és tegnap az a hír terjedt el az európai sajtóban, hogy gróf Lamsdorff orosz külügyminiszter ellen merényletet követtek el. A miniszter ellen nem követtek el merényletet, hanem csak inzultust s a támadó Dolgoruki herceg, az orosz arisztokrácia egyik legkimagaslóbb alakja, aki a háborubankövetelt politikája miatt támadta meg a külügyminisztert, egyébként is régi ellensége. Az afférről ma a következőt jelentik: A gróf Lamsdorff ellen intézett merényletről: Lamsdorff segédjével, Okulinsky herceggel a külügyminiszterium környékén sétált, midőn egyszerre Dolgoruki Alexis herceg hozzálépett és botjával több ütést mért rá. Egy verzió szerint az ütések arcán érték a külügyminisztert, más hír szerint a vállán. Dolgoruki azonos azzal az emberrel, aki két évtizeddel ezelőtt, Bulgáriába menet, ott a cár küldöttének vallotta magát és a bolgár trónra pályázott.

— (Szász Károly állapota.) Szász Károly a dunamelléki ref. egyház nyugalmazott agg püspöke még mindig gyengélkedik. Kalvin-téri lakásából, ahol hosszú éveken át lakott vejevel, dr. Vargha Gyulával, az orsz. statisztikai hivatal igazgatójával s leányával, Budára költözött állandó tartózkodásra. A család a Bimbó-utcában bérelt ki nyaralót s ott ápolja az öreg püspököt.

— (I. Rákóczi Ferenc és Báthory Zsófia hamvai.) A jászóvári premontrai kanonokrend kassai székesegyházának sirboltjában aluszszák örök álmukat a nagy fejedelemnek atyja I. Rákóczi Ferenc és nagyanyja Báthory Zsófia. A fülkét, mely a drága hamvakat magában rejt, még nem sikerült megtalálni, mert az összes jeleket és nyomokat, melyek rávezethetnének az embert, megsemmisítették. Bizonyára szándékosan történt ez és pedig valószínűleg azért, hogy a kuruc világ után következett szomorú időkben ellenséges kezek hozzá ne férkőzhessenek, meg ne zavarják csendes nyugalmukat. A premontrai kanonokrend néhány tudós tagja már a hetvenes években kezdte kutatni a sirbolt fülkét, azonban úgy az ő fáradozásai, valamint Szabó Adorjánnak, a rend nagytudományu professzorának, két év előtti kutatásai eredmény nélkül maradtak. A nyár folyamán ismét leszállnak a sirboltba Szabó Adorján vezetésével és folytatni fogják a kutatást. A hamvakat most már addig fogják keresni, míg reá nem találnak, mert bárhova fogják eltemetni a nagy fejedelmet, családi sirboltot kell állítani, hogy atyja és nagyanyja is mellette pihenhessenek. Az újabb kutatások iránt tudományos körökben nagy érdeklődés mutatkozik.

— (Boda István merénylője.) A Boda István pénzeslevélhordó ellen elkövetett merénylet ügyében a mai napon fordulat állott be, amely valószínű világhosszút fog a bonyodalmas ügyre deríteni.

Boda István ellen tudvalevőleg a mult év őszén követtek el a merényletet. Az év elején pedig feltűnést keltő hír jelentette, hogy Boda István pénzeslevélhordó merénylőjét a rendőrség kinyomozta és elfogta Csontos Mihály volt urasági inas személyében. Csontosra akkor Boda István és vagy tíz tanu ráismert a személyesítéskor. Minthogy a merénylő lelkét régebben elkövetett bűnök is terhelték, átadták a pestvidéki törvényszéknek s most is ott ül. Csontos minden bizonyíték ellenére tagadta a merényletet. Most azonban ügyében érdekes fordulat állott be. Arról van szó, hogy a Teleki-téren a zsbivásáron véletlenül megtalálták a pénzeslevélhordó táskáját, amelyet a merénylő magával vitt. Siket Traján postatanácsosnak egy pénzeslevélhordó jelentést tett, hogy ő a Teleki-téren, ahol a zsbivás-bódék vannak, meglátott egy levélhordó-táskát, amelynek még a szija is el volt vágva. Neki nyomban eszébe ötlött, hogy az a Boda táskája lehet és megvette. A tanácsos értesítette a dolgról a rendőrséget, amely azonnal elindult ezen a nyomon s eddig a következőket állapította meg: Közvetlenül a merénylet elkövetése után egy Csontoshoz teljesen hasonló külsejű ember jelent meg a nyugati pályaudvar ruhatárában és ott egy csomagot hagyott megőrzés végett. Az illető többé nem jelentkezett s így a csomagot, mint gazdátlan tárgyat, a szokásos idő letelte után elárverezték. Az árverésen egy Rebhuhn Náthán nevű házaló vásárolta meg a táskát 45 krajcárért és eladta egy Teleki-téri zsbivásusnak. Bónis fogalmazó, aki ebben az ügyben a vizsgálatot vezeti, elhívatta Bodát s mielőtt megmutatta neki a táskát, felszólította, hogy mondja meg, miről ismerné azt meg. Boda három ismertető jelet mondott, amelyekből aztán kétségtelenül megállapították, hogy az a táskája az övé. A mai nap folyamán szembesítették Csontost a nyugati pályaudvar ruhatárossal s valószínű, hogy most végre világhosszút fog erre a régen húzódo bonyodalmas dolgra derülni.

— (Otven évi szolgálat után öngyilkosság.) Stiefmayer Mihály hetvenkét esztendő aradi nap-szamos tegnap délben egy fűzfára felakasztotta magát. Az öreg embert az keserítette el elnyíve, hogy egyik uradalomban, ahol ötven esztendőig becsületesen szolgált, elbocsájtották, mert már elöregedett és nem vehették hasznát. Emiatt a méltánytalanság miatt Stiefmayer állandóan nyomorkodott. Tegnap déltájban aztán azt mondta a feleségének, hogy elmegy egy kicsit kapálni; az asszony vele akart menni, de ő azzal utasította el:

— Maradj csak itthon, mindjárt jövök!

El is ment az öreg, de többé nem tért vissza.

— (Házasság.) Zöldi Tilda, Zöldi Márton jeles novellistánk leánya, az Operaház tagja, tegnap délben a VII. ker. anyakönyvvezető előtt dr. Hollós Gábor, a nagykáta gyermektelep orvosával házasságra lépett. Mint tanuk szerepeltek Alszeghy Kálmán, az Operaház főrendezője, a menyasszony nagybátyja és dr. Káldor Gyula ügyvéd.

— (Visszatartott kivándorlók.) Fiuméből jelentik: Tegnap indult el kikötőnkől a «Pannonia» gőzös, amelylyel 721 kivándorló kelt utra Amerikába. Az utleveleket Widmar Ferenc rendőrtisztviselő vizsgálta át. Őt utasnak nem volt rendben az utlevele, miért is őket visszatartották az utazástól és illetőségi helyükre küldték vissza. Ezekon kívül még tizenhét utazót tartottak vissza az utazástól, mert olyan betegségük volt, ami miatt az amerikai bevándorlási törvény értelmében nem engednék meg nekik a partraszállást. Tizenhat kivándorlót illetőségi helyükre utaztattak, kettőt pedig, akinek komolyabb baja van, gyógykezelésre a kórházba vittek.

— (Szenzációs gyilkosság Debrecenben.) Debrecenből jelentik: Az elmúlt éjjel 11 óra tájban Gajzágó Antal 19 éves fiatal embert, a Lichtblau-féle önkéntesi tanfolyam hallgatóját a Széchényi-utcában leszúrták. A szerencsétlen pár perc alatt meghalt dr. Varga Emil kerületorvosnál, ahova halálos sebével szállították. A megrendítő eset úgy történt, hogy az előkelő erdélyi családból származó Gajzágó fia több társával a Széchényi-utca sétált, amikor két munkás jött velök szemben, akikkel szó

váltásba, majd dulakodásba keveredtek, mire az egyik munkás kést rántott és *Gajzágót leszurta*. A gyilkosság a Széchenyi- és Révész-utca sarkán, közvetlenül a zsendárkaszárnya mellett történt. Az áldozat a földre bukott és pajtásai mindjárt a Révész-sikátoron, Arany János- és Nemzetőr-utcán át a legsötétebb Miklós-utcaig üldözték a gyilkost és társát. Egy alacsonyabb és magasabb termetű férfi menekült el a sötétbe. A leszurt fiu pajtásai, mikor a sikertelen üldözésből visszatértek, ekkor tudták meg, hogy Gajzágót halálosan szurták meg. A rendőrség nyomozza a tetteseket. A szomorú esetről táviratilag értesítették a meggyilkolt fiu apját, *Gajzágó* Tivadar berkenyesi, kolozs megyei dúsgazdag földbirtokost.

— (Eötvös Károly Kőbányán.) A kőbányai református templom belső berendezésének beszerzése céljából a kőbányai nagy sörcsarnok helyiségében tegnap este 7 órakor sikerült estélyt rendeztek, melynek legérdekesebb pontja Eötvös Károlynak «A háziur kidobálja lakóit» című elbeszélése volt, melynek tárgyát az 1741-iki országgyűlésen történektől merítette. A többi szereplők közül különösen sikert arattak *Szamosi Elza*, ki «Mignon» és «Aranyvirág»-ból énekelt *Dienzl Oszkár* zongorakíséréte mellett. Sok tapsot kapott *Hegedűs Gyula* «Színész kultusz» című felolvasása, valamint *Fischer Károly* finom hegedűjátéka és a Ganz-gyári dalárda.

— (Családirto bíka.) Szörnyű vérengzést vitt véghez e napokban Mogyorós arad megyei községben egy megszállódott bíka. *Egy négytagú családot pusztított el s ezenkívül még két leánygyermekét is agyontaposolt.* Türi József pásztor az utóbbi időben észrevette, hogy a gondjaira bízott községi bíka egy idő óta folyton nyugtalanodik. Az előjáróság azonban nem sokat hederített Türi jelentésére. Hétfőn reggel, mikor a bikát kieresztették, kis híja volt, hogy Türi agyon nem taposta, de akkor sikerült megfékezni a dühös állatot. Délután nagy égből tört ki, mely megrémítette a különben is izgatott bikát s vad futásnak indult. Türi József elébe futott az állatnak, hogy visszatérítse, azonban vesztére, mert a bős állat nekirohant, szarvára kapta és néhányszor a levegőbe vetette s csak akkor rohant tovább, amikor a pásztor mozdulatlanul feküdt a gyepen. A bíka ezután folytatta útját hazafelé. Utközben Vétkes Juliánna 14 éves és Ragács Viktória 13 éves kis lányokat taposta agyon. A bős állat azután a község szélén levő pásztorházhoz ért, ahol istállója van s a nyitott kapun berontott az udvarra s az ott foglalatokodó Türi és kis gyermekét megtámadta. Türi nem tudott menekülni s őt az udvaron taposta agyon a vadállat. Két kis gyermeke pedig bemenekült az istállóba. Ijedtükben azonban elégedték becsukni az ajtót s amikor a bíka az édes anyjukat már halálra gázolta, berohant az istállóba, ahol a két gyermeket is összeroncsolta. Az összefutott emberek vasvillákkal támadtak a dühös állatra, de csak nagynehezen tudták ártalmatlanná tenni. A szerencsétlenségért az előjáróság ellen megindították a vizsgálatot.

— (Üngyilkos vasuti főfelügyelő.) Bécsből jelentik, hogy *Seligmann Ottó* 44 éves mérnök, az osztrák-magyar-vasutársaság főfelügyelője agyonlőtte magát. Gyógyíthatatlan idegbaja miatt lett üngyilkos.

— («A magyar vezényszó — kutyaugatás».) Annak idején megirtuk, hogy Frank Emil könyvvezetőt honvédtiszt rangjától megfosztották azért, mert egy társaságban úgy nyilatkozott, hogy a «magyar vezényszó» kutyaugatás. Erre a hírdőnkre vonatkozólag a m. kir. honvédelmi miniszterium elnöki osztályától a következő sorokat kaptuk:

«Nem való az, hogy Schnörch Gyula alezredes, a 2. honvéd gyalogezred parancsnoka, Frank Emil volt tartalékos honvéddandár ügyében csakis a tisztakar pressziója folytán járt volna el, mert nevezett alezredes a szóban forgó kérdésben a feljelentés vétele után azonnal teljesen a fennálló szabályok értelmében tette meg a szükséges és megfelelő rendelkezéseket.»

Ebben a hivatalos cáfolatban egy szó sincs arról, hogy Frank Emil nem fosztották meg tartalékos tiszti rangjától.

— (Megőrült százados.) Tegnap délelőtt a honvédtisztviselő elött *Lux Ödön* honvédszázados keltett föltűnést, aki izgatottan fel s alá járkált, majd dühöngeni kezdett. A Schwartzner-féle intézetbe szállították, mert kiderült róla, hogy elmebajos.

— (Nagy erdőégések.) Aradról írják: *Milova* község határában a kincstár tulajdonát képező nyolc éves fiatal cserjés erdő három helyen meggyült. Az oltásra gondolni sem lehetett, mert a tűz a nagy szárazságban villámgyorsan terjedt. Az erdő még most is füstölög és eddig körülbelül száz holdnyi terület pusztult el. A második erdőégés *Konopon* volt, hol a tűz még nagyobb arányokat öltött. Eddig körülbelül 300 hold az elpusztult terület. A tűznek, mely még teljesen lokalizálva nincsen, továbbterjedését a lakosság éjjel-nappali fárasztó munkával az izzó hőségben igyekeznek megakadályozni. Miután mindkét tüzeset boszu műve, mert a legeltetés tilta van, a tettesek kézrekerítése iránt a nyomozást elrendelték.

— (Élve eltemetett emberek.) Megrendítő szerencsétlenségről értesít titeli tudósítónk. A Tittel határában levő Gavanszky-féle téglagyárban földomlás következtében hat ember életét veszítette. Az eset úgy történt, hogy a munkások, akik a gyárban téglavetéssel foglalkoztak, a napi munka elvégzése után egy távolabb eső földhányához mentek, hogy anyagot ássanak maguknak. Hosszabb munka elkerülése okából a bányánál a földet nem felülről kezdték ásni, hanem egy magas part alatt ástak. Az így támadt üreg következtében a föld leszakadt s a munkásokat maga alá temette. A szerencsétlenséget a munkások hozzátartozói csak késő este vették észre, amikor az emberek keresésére indultak. A munkásokat halva húzták ki a földomlás alól.

— (Vízbeült tanuló.) Bécsből jelentik, hogy a stockeraui városi uszoda környékén *Mehrwald* Ferenc 14 éves tanuló, *Mehrwald* budapesti huszárezredes fia, a vízbe fult. Az ifju ugyanis a tanár rendelkezése ellenére több társával távuszásra indult s a bekövetkezett magasabb vízállás miatt a folyó áramlásával nem bírt megküzdeni. Holttestét még nem találták meg.

— (Rablótámadás.) Az éjszaka a főkapitányságon megjelent Balázs Mária 32 éves mosónő és a következő feljelentést tette: E hónap elején éjfél után a Lehel-tér egyik mellékutcájában két férfi megtámadta. Egyik a kezét fogta le, a másik a lábait szorította össze, a földre teperték, zsebkendő tömtek a szájába, agyba-főbe verték. Az egyik támadó zsebkendővel egy csomó hajfűrtöt vágott ki a hajából, a másik pedig a zsebéből kilopott három koronát. A merénylők elrabolták a fejkendőjét és a papusát is, azután Újpest felé elmenekültek. A különös rablótámadás ügyében a rendőrség megindította a nyomozást.

— (Női gyászruhák.) Gyász esetek alkalmával ajánljuk Horváth és Halász női gyászruhakészítő vállalatát Budapest, IV., Váci-utca 26., Zsibárus-utca sarok, hol gyászruhák 4 óra alatt készülnek. Vidéki megrendelésnél sürgönyileg beküldendő a mellbőség és aljhossza.

x Fölvívjuk olvasóink figyelmét Herczeg és Horvát Budapest, Kerepesi-ut 52. szám alatt, az «Adria» szállóval szemben létező női-divatáruházára.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* Küry Klára és Fedák Sári utolsó négy föllépése. Küry Klára és Fedák Sári, akiknek együttes föllépése olyan nagy diadalra vitté Terrasse bájos zenéjű operéjét, az «En, Te, Ó!», amilyen a főszézonban, télen is rendkívüli eseményszámba megy, — még csak négy estén lépnek fel együtt a darabban. Az utolsó négy előadás péntek, szombat, vasárnap és hétfőn lesz. Hétfőn, e hónap 6-án, éri meg e nagyszerű operett a 25-ik előadást, amely iránt, tekintettel arra, hogy ez lesz egyúttal a két kiváló primadonna bucsuföllépése is, általánosan nagy az érdeklődés.

TÖRVÉNYSZÉKI CSARNOK.

A vasutasok sztrájkbizottsága a bíróság előtt.

Budapest, június 3.

Másfél hónappal ezelőtt történt, hogy a rendőrség a kormány rendeletére a vasutasok sztrájknyáját feloszlatta s a tizenhárom-bizottság tagjait, névszerint *Sarlay* János állomásfőnök-helyettes, *Seide* Arthur főellenőrt, *Lorber* József hivatalnokot, *Ivanovits* Miklós hivatalnokot, *Kósa* Lajos hivatalnokot,

Margulit Kálmán nyugalmazott ellenőrt, *Veréb* Mihály kocsirendezőt, *Komlós* Manó segédmérnököt, *Potincza* Lajos hivatalnokot, *Breuer* Ferenc hivatalnokot, *Kardos* Antal kocsirendezőt, *Turchányi* Pál hivatalnokot, *Kacsóh* Gyula mozdonyvezetőt és *Faludy* József állomásfőnököt letartóztatta és pedig első sorban *Sarlay* Jánost, majd a bizottság többi tagjait, kiknek számát ismét 13-ra egészítették ki a sztrájkolók. Így történt, hogy a tizenhárom bizottságnak tulajdonképpen tizennégy tagját szállították az Alkotmány-utcai fogházba. A letartóztatott vasutasok a letartóztatás ellen a vádtanácsoshoz fölébbezték, ámde a vádtanács helybenhagyta a vizsgálóbíró végzését. Csak a kir. ítélőtábla változtatta meg a vádtanács határozatát, valamennyinek szabadlábra helyezését rendelvén el. Közben a kir. ügyészség elkészítette vádiratát, amelyben a bizottság tagjait a btk. 480. §-ba ütköző és 481. §-a szerint minősülő hivatali hatalommal való visszaélés büntetével vádolta s indítványozta a törvényszéknek, hogy a terhelteket közvetlen idézés elrendelésével állítsa a bíróság elé. A törvényszék az ügyészi indítványnak eleget tett s mára tüzte ki ebben az ügyben a végtárgyalást.

A tárgyaláson, amely iránt nagy érdeklődés nyilvánul, *Oláh* András elnököl. Szavazóbírák: *Füzes-séry* Zoltán és *Horváth* Sándor törvényszéki bírák. A vádhatóságot *Geszti* Andor kir. ügyész képviseli. Védekként szerepelnek: *Vázsonyi* Vilmos, *Racz* Dezső, *Baracs* Marcell, *Benedek* János, *Gál* Jenő, *Győrffy* Gyula, *Landler* Jenő, *Miklós* Gyula, *Lengyel* Zoltán, *Pollacsek* Sándor, *Bakonyi* Samu, *Ladányi* Armin és *Polónyi* Dezső.

A vádhatározat felolvasása után *Vázsonyi* Vilmos felel, hogy a közvetlen idézésben az a passzus fordul elő, hogy a vádlottak beismerésben vannak. Ez nem áll. Ok bűnösségüket soha be nem ismerték. Dr. *Polónyi* Dezső védeccének, *Faludy* Józsefnek képviselőletében kifogásolja a törvényszék illetékességét. *Lengyel* Zoltán a tárgyalás elnapolását kéri. A bíróság a közbevetett indítványoknak helyt nem adott s a tárgyalás folytatását rendelte el.

Következett tehát a vádlottak kihallgatása. *Sarlay* János az első.

— Bűnösnek érzi magát? — kérdi az elnök.
— Nem.
— Miért nem?
— Mert én mindig a béke mellett voltam.
— Ön kezdettől részt vett a fizetési mozgalomban.

— Igen. Tagja voltam a 72-es bizottságnak, amely hivatalos volt óhajlásainkat a kormánytól tolmácsolni. Ulésein utóbb a benyújtott törvényjavaslatot is tárgyaltuk.

— Hogy lett ön a 13-as bizottság tagja?
— Megválasztott a tömeg engem is.
— Mi volt a sztrájkbizottság hivatása?
— Az, hogy a kormány megbízottjával tárgyaljon.
— Itt van egy felhívás, amelyet a sztrájkbizottság adott ki. Emlékszik erre?

Vázsonyi: Tiltakozom a kérdés ellen. Ez nem sajtópör!

Sarlay: En bízva a magyar bíróság tudásában és részrehajlatlanságában, a részletes kérdéseket megtagadom. Tessék engem a további vallatás alól felmenteni!

Elnök: Önnek joga van felelni vagy nem felelni. Én fölteszem a kérdéseket. Kikkel tárgyal a bizottság?

— Vörös Lászlóval, *Vázsonyival*, *Polónyival* és másokkal.

— Nagy eltérés volt az önök követelése és a kormány álláspontja között?

— Nem.
— Ön tehát semmi egyebet nem tett, mint részt vett a tárgyalásokon, mint a 13-as bizottság tagja.

— Ugy van. Amikor fentjártunk *Hieronymi* miniszternél, kijelentettük neki, hogy abban az esetben, ha a mozgalom veszélyesebb mérvet ölt, mi félreállunk. Erre a miniszter így felelt: Ellenkezőleg, én kérem az urakat, hogy maradjanak továbbra is a mozgalom élén.

Elnök: Vörös László volt államtitkár igazolta-e valamivel azt, hogy ő a kormány megbízottja?

— Nem.
— Figyelmeztette önöket Vörös László, hogy a sztrájk törvénybe ütköző dolog?

— Nem.
Fölbújtott ön valakit arra, hogy a szolgálatot hagyja el.

— Senkit.
Ezzel *Sarlay* kihallgatása véget ért.

Következett *Lorber* József vádlott.

— Bűnösnek érzi magát?

— Nem.

— Mért nem?
 — Mert én a sztrájk kitörésekor már fel voltam függesztve, tehát a szolgálattól direkt el voltam tiltva. Nem tartom magamat továbbá köztisztviselőnek, mert soha esküt vagy fogadalmat nem tettem.
 — Tévedésből vagy szándékosan nem tett esküt.
 — En nem tudom. *Nem hívtak fel rá soha.*
 — Hol teljesített szolgálattot?
 — Fiumében.
 — Mindjárt tagja lett a sztrájkbizottságnak?
 — Tisztelettel kérem a törvényszéket, kegyeskedjék engem a további kérdések alól felmenteni.
 — Nem köteles vallani, de figyelmeztetem, hogy ezzel védelmének előterjesztésétől fosztja meg magát.
 — Viselem hallgatásom következményeit.
 Ezután rövid szövegtámaszt az ügyész és a védők között a miatt, hogy a vádlott köteles-e vallani vagy sem. Az elnök kijelentette, hogy a vádlott a vallomást megtagadta s ő nem kérdezi tovább.
 Következett *Turcsányi Pál*.
 Arra a kérdésre, hogy bűnösnek érzi-e magát, nemmel felel. Nem tartja magát közhivatalnoknak, soha fel nem bujtott senkit s így az egész eljárást igazságtalannak, jogtalanoknak tartja.
 — Tehát ön nem tartja magát köztisztviselőnek?
 — Nem.
 — Önök esküt is tesznek?
 — Teszünk, de ilyen esküt tesznek a magánvasutások alkalmazottai, sőt a villamos vasutak kalauzai is.
 — De vannak törvények, amelyek önöket a közhivatalnokkal egy kalap alá vonják.
 — Vannak, de éppen ezek a törvények erősítik meg abban a tudatban, hogy nem vagyunk köztisztviselők, mert ha azok lennénk, nem kellett volna számunkra külön törvényt hozni.
 — On is tárgyalt Vörös Lászlóval?
 — Igen, de a tárgyalásokkal összefüggő kérdésekre tisztelettel megtagadom a választ.
 — Tudott ön a táviratokról, amelyek azzal a felhívással mentek szét, hogy a vonatokat meg kell állítani?
 — Nem tudtam. En csak egy táviratot küldtem a vidékre, azt, amelyben tudattam, hogy a nagygyűlést a rendőrség betiltotta és hogy engem és Sarlayt felfüggesztettek.
 — Tett ön valaha olyan kijelentést, hogy nem állnak szolgálatba, amíg követeléseiket nem teljesítik?
 — Soha.
 A vádlott leül.
 Vázsonyi Vilmos látja, hogy az elnök előtt egy nagy csomó távirat fekszik. Kérde, honnét kerültek ezek ide?
Elnök: Az ügyészségtől.
Baracs Marcell: Titkos dossziék!
Vázsonyi: Cabinet noir!
Geszli ügyész (a védők felé): Operette!
Baracs: Igen, operette, de ön benne a bohóc!
Vázsonyi (az ügyész felé): Önök a marionettek, akik úgy táncolnak, amint felülől rángatják!
Elnök: A védő urakat ezekért a kifejezésekért rendreutasítom!
 — Tessék az ügyészt is rendreutasítani!
Elnök: Ehhez nincsen jogom!
 (A tárgyalás folyik.)

== Közhivatalnok-e a vasuti tisztviselő?
 A Magyar kir. Kuria e napokban mint az Ügyvédek Lapja írja, egy konkrét eset alkalmából kimondotta, hogy: az 58. számú teljes ülés határozatban kifejezésre jutott állandó bírósági gyakorlat szerint, az állami kezelés alatt álló vasutak hivatalnokai és szolgálai, miután az államtól nem magánjogi címen, hanem közigazgatási hatóság körében nyert megbízásuknál fogva járnak el, a btk. 461. §-a értelmében közhivatalnokoknak tekintendők. Az ügy előadója dr. Tarnai kuriai bíró volt.

== Felségsértő bolgár tanár. Szófiából táviratozák, hogy a törvényszék két napig tartó végtárgyalás után hét havi fogságra ítélte az új felségsértési törvény alapján Michailovszki tanárt, aki a fejedelmet cikkeiben megsértette. A kormány mindent elkövetett, hogy ezt a felségsértési pört ne fújják fel a hírlapok és a hatóságok.

NYILTTÉR.*)

Dagogást és minden beszédhibát sikeresen gyógyít **SOLT LAJOS** tanfolyama. Budapest V., Báthory-utca 20. szám. Fölvétel 12—1-ig.

* E sorra alatt közöltékért nem vállal felelősséget a Szerk.

KÖZGAZDASÁG.

Magyar Gazdák Szemléje. A Magyar Gazdaszövetség folyóirata májusi füzetének tartalmát ezuttal *szociális* közlemények teszik értékesé. A Magyar Gazdaszövetség közgyűlése az idén kiváló fontosságu eseménynyé nőtte ki magát; a füzethen gróf *Károlyi* Sándor bucsubeszédét, György Endre híres allokucióját s az új elnök, *Darányi* Ignác székfoglalóját egész terjedelmökben kapják azok, akik a momentuózus közgyűlés részletei iránt érdeklődnek. A Magyar Gazdaszövetség által rendezett, nagyszerű *társadalmi kurzuson* elhangzott beszédek s egyéb aktuális dolgozatok egészítik ki a füzett tartalmát. A dolgozatok sorrendje a következő: Közgyűlés. a) Gróf Károlyi Sándor beszéde. b) György Endre beszéde. c) Darányi Ignác beszéde. — A szociális előadások után. — A közigazgatás szociális feladatai. — A társadalmi fejlődés irányai és a szociális érzés. (Gróf *Malláth* József.) — A gazdasági fejlődés irányai. (K.) — Debrecen, irta *Zoltai* Lajos. — Aggasztó tünetek. — A sajtó felelőssége. — Antonio Volpe. (Giovanni *Verga*.) — Különlélek. Jókai Mór. Statisztikai előadások. Törzsöröklés. Hitbizomány és kisbirtok. Idegenek birtokszerezése. — Krónika.

Az aratás. A szociális érzék tudvalevőleg nem tartozik a mi közigazgatási tisztviselőink kiváló erényei közé. Annnyira nem, hogy a tiszteletre- és dicséretreméltó kivételek nagyon is megérdemlik, hogy a figyelmet rájuk, példaadás okából felhívjuk. Ilyen kivétel dr. *Balaton* Gyula óbecsei főszolgabíró, aki minden kínálkozó alkalommal tanúságot tesz arról, hogy kötelességérzete jóval nagyobb, mint amennyit a törvény számára előír. Az óbecsei főszolgabíró most a küszöbön álló *aratásra* vonatkozó körirattal fordul javára gazdaközönségéhez és mezőgazdasági munkásaihoz. Dr. Balaton röviden kitanítja egy a gazdaközönséget, mint a munkásokat a mezőgazdasági munkaadók és munkások viszonyát szabályozó 1898. törvény rendelkezéseiről. Figyelmezteti mind a két felet a *munka szabadságára*, tudniillik arra, hogy a munkás a törvény korlátain belül az ország egész területén vállalhat munkát. Ez a figyelmeztetés nem egészen felesleges, mert tudvalevő, hogy a *nemzetközi* izgatók által felbujtott munkásnép úgy értelmezi a nemzetköziséget, hogy ha valamely gazda esetleg idegenből, más vidékről szerződött munkásokat, a cucillisták ezeket megtámadják s sokszor véres összeütközéseket provokálnak. A főszolgabíró kijelenti, hogy egy a munka szabadságát, mint a törvény összes rendelkezéseit teljes szigorral fogja megvédelmezni. Egyébképpen meleg sorokkal hívja föl a gazdákat és a munkásokat, hogy saját érdekekből vállvetett buzgósággal, kölcsönös érdekeik fölismérésével s őszinte jóakarattal az aratás békés és nyugodt lefolyását biztosítsák.

Bácskai gazdák a földmívelésügyi miniszternél. A petrovác-környékbeli komlótermelő gazdáknak nagyobb küldöttsége tisztelgett *Latinovics* Pál főispán vezetésével Tallián Béla földmívelésügyi miniszternél, hogy *Bácska komlótermelésének* fellendítését s a komló értékesítésének előmozdítását kérje. *Latinovics* Pál, a küldöttség szónokája, hosszabb beszédben fejtette ki a kérelem részleteit. A gazdák többek közt *Petrovácon komlópiac létesítését* s *komlóvásárokat* engedélyezését óhajtották, ezenkívül államköltségen komlóintéző bizottság szervezését és a segesvári komló szövetkezetéhez hasonló vasuti szállítási kedvezményeket. A földmívelésügyi miniszter szívesen fogadta a küldöttséget s kijelentette, hogy a kérdésre vonatkozólag csak akkor bocsátkozhatik a bácskai gazdákkal érdemleges tárgyalásba, ha meggyőződik arról, hogy a bácskai komló minőségileg kielégítő.

BUDAPESTI TŐZSDÉK.

Gabona-tőzsdé.

Ma az üzlet véleményvásárlásokra kellemesebben indult, azonban az üzlet folyamán a Bánáthól és a Bácskából érkezett esőhírekre elgyengült ezt az alkalmat a kontremín felhasználva fedezett, miáltal ismételtelen kellemesebb irányzat került felszínre. A tőzsdén már most általános a nézet, hogy a jelenlegi árak jó ideig felszínben maradnak, azonban, ha mi-

hamarabb nagyobb esőt nem kapunk, további ár-emelkedés fog beállani.
 Maga a helyzet azonban inkább arra enged következtetni, hogy az árak további alakulása a legközelebb megjelenő földmívelésügyi miniszteri kimutatástól függ.
 A malmok ma kezdetben változatlan, később 5 fillérrel magasabb áron vásároltak.

Készáru-piac.

Buza elég jó kereslet és megfelelő kínálat mellett elkelt ca 19.000 mm. kezdetben változatlan, később finomabb fajok 5 fillérrel magasabb áron.
Rozs csendes.
Tengeri 5 fillérrel magasabb.
Egyéb cikkek változatlanok maradtak.
Buza:
Tiszavidéki: 1000 mm. 80 k. 9.525 korona, 1700mm. 81 k. 9.475korona, 100 mm. 70 k. 9.25 korona, 150 mm. 79 k. 9.10 korona, 820mm. 78-8 k. 9.35 korona.
Pestmegyevidéki: 150 mm. 79 k. 9.25 korona, 400 mm. 79 k. 9.20 korona, 200 mm. 79 k. 9.175 korona, 200 mm. 77-5 k. 9.175 korona, 150 mm. 78 k. 9.175 korona, 300 mm. 78 k. 9.15 korona, 100 mm. 77-5 k. 9.15 korona, 100 mm. 78 k. 9.00 korona, 100 mm. 76-5 k. 8.90 korona.
Tolnai: 200 mm. 77 k. 8.90 korona.
Bánsági: 1400 mm. 79 k. 9.075 korona.
Bácskai: 100 mm. 80 k. 9.35 korona, 200 mm. 79 k. 9.075 korona, 220 mm. 78 k. 9.15 korona, 200 mm. 77-5 k. 9.175 korona.
Raktáru: 1020 mm. 77 k. 8.815 korona, 1000 mm. 76-8 k. 8.80 korona, 1000 mm. 76 k. 8.775 korona, 560 mm. 76 k. 8.775 korona.

Érték-tőzsdé.

Az üzlet az egész napon át szűk mederben mozgott. Az irányzat azonban mindvégig szilárd maradt. A helyi piacon a Ganz-gyári részvények árfolyama emelkedett. A járadékpiac valamivel szilárdabb.

Az előtőzsdén jegyeztek:

Osztrák hitel	642.—	641.75	641.75	—
Magyar hitel	749.—	748.50	748.50	—
4% koronajáradék	97.30	97.30	—	—
Leszámitolóbank	452.—	452.—	452.—	—
Jelzálogbank részv.	501.50	501.50	—	—
Rimamurányi	489.—	489.—	489.—	—
Allamvasut	635.50	635.50	635.50	—
Városi villamos	330.—	330.—	330.—	—
Budapesti Közuti	574.—	574.—	574.—	—

A déli tőzsdén zárultak:

Osztrák hitelrészvény	641.75	—	—	—
Magyar hitelrészv.	748.50	—	—	—
4% koronajáradék	97.30	—	—	—
Leszámitolóbank	452.—	—	—	—
Jelzálogbank részv.	501.50	—	—	—
Rimamurányi	489.—	—	—	—
Allamvasut	635.—	—	—	—
Városi villamos	330.—	—	—	—
Budapesti Közuti	574.—	—	—	—

Felelős szerkesztő: **MAGYAR GYULA.**

Laptulajdonos a «Magyarság» lapkiadóvállalat.

Somatose
 oldható húsfehérnye
 majdnem izetlen, könnyen oldódó por, mely magában foglalja a hús tápanyagait (fehérnyo és só), kitanó
étvágygerjesztő erősítő szer
 gyenge, rosszul táplált, ideg-, mell- és gyomor-beteg személyek, gyermekágyas nők, angolkóros gyermekek s lábadozók stb. részére
== Vas-Somatose ==
 orvosilag ajánlva **sápkórosok részére.**
 A Vas-Somatose a Somatose és 2% vas szervi összekötötéséből áll.
 A Somatose nagy mértékben gerjeszti az étvágyat.
 Kapható a gyógyszárakban és drogeriákban.
Csak eredeti csomagolásban valódi.
 Farbenfabriken vorm. Friedr. Bayer & Co. Elberfeld
 (gyógyszerészeti osztály). 2088

Elismert kiváló jóminőségű

Honi ipar! Sajátkészítményű férfiruha-áruház Honi ipar!

férfiszabó LUKÁCS GYULA férfiszabó

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 18. sz. alatt.

Dus választék fiu- és gyermekruhákban.

Nagy választék divatszövetmellényekben. Mértékszerű megrendelésekre csakis kiváló jóminőségű honi és angol szöveteket tartok raktáron. Mintákat kívánatra bérmentve küldök.

102

SZINHÁZAK.

Szombat, 1904 június 4-én.

M. kir. Operaház.

Istenek alkonya.

A «Nibelung gyűrűje» című zenedráma trilogiának harmadik része, egy előjátékkal és 3 felvonásban. Zenéjét és szövegét írta: Wagner Richard. Kezdeté fél 7 órakor.

Nemzeti színház.

Bizanc.

Történelmi színmű. 3 felvonásban. Írta: Herczeg Ferenc. Kezdeté fél 8 órakor.

Népszínház.

Katinka grófnő.

Nagy operett 4 felvonásban, előjátékkal. Írta: Faragó Jenő. Zenéjét szerző: Hüvös Iván. Kezdeté fél 8 órakor.

Vígyszínház.

A berlini Neues és Kleines Theater vendégjátéka:

A Démon.

Kezdeté fél 8 órakor.

Király színház.

Küry Klára, Fedák Sári és Németh József főléptével:

Én, te, ő!

Nagy operett 3 felvonásban. Írták: Caillavet és Fiers. Kezdeté 8 órakor.

Uránia.

Az orosz Riviera és a Kaukázus.

Három felvonásban. 180 színes képpel és 25 mozgófény képpel. Írta: Csudáky Bertalan. Kezdeté fél 8 órakor.

Fővárosi nyári színház.

Szterényi Malvin s Garzó Adél kisasszony vendégjátékául:

Hunyadi László.

Operett 4 felvonásban. Kezdeté fél 8 órakor.

A városligeti nyári színház.

A chansonette.

Vid operett 3 felvonásban. Zenéjét szerző: Dellinger R. Kezdeté fél 8 órakor.

Olvasóink figyelmét felhívjuk a **KALAP-KIRÁLY**

— tavaszi elsőrangú különlegességeire —

Budapest, Kossuth Lajos-utca

(Klotild Palota).

3, 4 és 5 koronás különlegességekben elismert specialista. Divatlap küldetik. 253

500 forintot

fizetnek annak, ki **Bartilla fogvizének** használatát mellett — tőveje 35 kr. — valaha ismét fogfájást kap vagy szája büzlök. (Csomagolásért külön 10 krajcár.)

BARTILLA WINKLER EDE.

Wien, 19/1., Sommergasse 1. Főraktár Budapesten: Török J. Király-u. 12., Andrassy-ut 29., Dr. Egger Váci-körut 17. Kapható minden gyógyszerárban. Csakis Bartilla fogviz kérendő. Hamisítások bejelentése jól jutalmaztatik. 9

Brázay-féle sósorszesz.

Használati utasítás minden üveghez mellékelve van. Nagy üveg 2 korona. Kis üveg 1 korona. Kapható mindenütt.

Hirdetéseket

felvesz az

„Magyarság”

kiadóhivatala

Szentkirályi-u. 28.

Hirdetéseink alapján

történt ren-

deléseknél szives-

kedjük mindenkor

lapunkra

hivatkozni.

SCHMIDT M.

szíjgyártó, nyerges és büröndös

Bpest, VIII., Kerepesi-ut 25.

Kocsizó- és lovagló-szerszámok.

359 Mindennemű utazó- és büröndök.

Megrendelések és javítások pontosan és jutányosan eszközöltetnek.

Minden öszülő egyénnek nélkülözhetetlen a **Tábor-féle**

Haj-Regenerateur mely csakis **Tábor** gyógyszer-tárában kapható. — Ára 2 korona.

Ez nem hajfestő! Ártalmatlan! Szintelen folyadék!

Sem a kézen, sem a fejbőrön, sem a ruha szövetén semmi foltot nem hagy és épp oly egyszerűséggel használjuk, mint mikor vízzel bekenjük a fejünket. Az ősz haját 8—10 nap alatt olyan színűre varázsolja, mint az fiatal korban volt, anélkül, hogy festené. Férfi és nő egyaránt biztos eredménnyel használhatja. Hatásáért elvállalom a kezességet! — Arc szépítésére a leghatásosabb a **csoda-erém**. Szeplőt, májfoltot és minden arcizisztálanságot 4—5 nap alatt eltüntet és nem engedí, hogy újra kiűssön. Hatásért teljes szakavatosságot vállalok. Ára 1 korona, hozzávaló szappan 70 fillér.

Fenti szerek kizárólag megrendelési helye: **Tábor Gyula** gyógyszer-tára **Alberti-Irsán**.

KEMENY és TARSÁ

Betóti-Társaság, kereskedelmi tudakozó-intézet

Alapította: ott 1888. Telefon 21—54.

Budapest, Podmaniczky-utca 39. sz.

Figyelem!

Cégünk új kedvezményt nyújt akként, hogy minden vendék, ki 12 forintot meghaladó rendelését tesz, a saját áraképe vagy bármely tetszés szerinti kis fénykép után egy

életnagyságu fényképet

teljesen ingyen

készít hű kivételben, 60 cm. magasságban, csupán a **díszes keretért** (passe-partout), amelyben az életnagyságu fénykép foglaltatik, az **önköltségeknek, 1 frt 50 krt** számítunk.

Az ipar 12 forint 1 darab összeveszhető vaságy aóli-sodrony-betéttel, 3-rétli matracossal és terítővel.

csodája! 12 forint 50 krajcár egy darab selyempaplan fodorra! és zsebbel, minden színben, 125 cm. széles, 180 cm. hosszú.

Megrendelhető csakis **GIGNER ŐESTVÉREK** BUDAPEST, Múzeum-körut 27.

Pa-lau- és matracgyár, szőnyeg- és vasbutorraktár.

Árjegyzéket bérmentve és ingyen küldünk.

Grossmann B. és Társa

Erzsébet-körut 12. I/9. 14—16 forintért férfiöltönyök mérték után készítettnek a legujabb és legdivatosabb szövetekből. (154) Telefonszám 12—11

BUTOROK

a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig legjutányosabban kaphatók egy készpénzért, mint **részletfizetésre** **EHRENTREU** és **FUCHS** testvéreknek **Budapest, VI., Teréz-körut 8.** (Andrassy-ut közelében). Képes árjegyzék ingyen és bérmentve

A „HARISNYAKIRÁLY”

budapesti üzlete kizárólag **Teréz-körut 2. szám a.** Elismert legjobb harisnyák.

Feltétlen szabott és olcsó árak. — Feltétlen szabott és olcsó árak

Becslési áron alul adatnak el még a lent felsorolt cikkek, mivel azok többé raktáron nem lesznek.

1 elegáns Sephír pongyola	becsár 5.-	eladási ár 2.50 frt
1 remek delain pongyola	12.-	5.-
1 remek szövet felszoknya	12.-	5.50
1 gyönyörű angol szövet v. luster-alj	10.-	4.50
1 remek f. selyemfényű cloth alszoknya	6.50	3.-
1 selyem fűt alszoknya (suhogó) csipkészsíjjal	10.-	7.50
1 elegáns tavaszi Havelok finom angol kelmékből	16.-	7.75
1 finom szövetruha minden színben	23.-	10.-
1 legfinomabb selyemblouz	15.-	6.-
1 remek costüm, kabát és alj	24.-	12.-
1 doubl. szövetzallér, kockás belsejével	14.-	8.-
1 finom selyemruha, elegáns, dus díszítés	45.-	12.-
1 finom utazó köpeny	12.-	6.50
1 tiszta cérna abrosz, 6 szalv. ajour széllel	9.-	3.25

1 tolltartó ágyhuzat, erős, mint a bőr, 30 rőf	becsár 9.50,	eladási ár 6.- frt
1 Plus-pápa vászon, remek min.	9.50,	5.25
1 vég tiszta len crész, al-kalmi vétel	22.-,	12.50
1 ablakra v. csipkefüggöny, remek minta	4.50	2.25
1 tet. vászon pohártörő	2.40,	1.60
1 smyrna-szőnyeg, 260 sz., 3 m. h.	18.-	8.50
1 méter valódi spargaszőnyeg, tartós minőség, 90 széles	1.25,	0.95
1 méter ugyanaz, 65 széles	1.10,	0.70
1 vég irlandi vászonj 54 rőf	12.-,	9.25
1 china paplan, 2 személyre, új.	8.50,	4.23
1 valódi clothpaplan, remek min.	1.50,	0.85
Vászon ingek	3.-,	1.50
gazdagon díszítő	3.-,	1.50
1 ruhára való remek delain 7 métr. minden színben	3.75	
1 ugyanaz másfajta delain 7 méter	2.10	

1 ruhára való fekete kamarn, 120 széles, 5 m. 5.25 frt		
1 teljes blouza való tiszta selyem, 4 méter	becsár 7.-,	eladási ár 3.50
1 vég rumburgi vászon, 38 m.	19.50,	9.75
1 vég damaszt csinval ágynemű, csikos vagy virágos	13.-,	6.50
1 vég cérna kanavász 30 rőf	9.90,	4.95
1 ággy és asztalkészlet (3 úrb) a legfin. nehéz minőségű	17.-,	8.50
1 ablakra való szövetfüggöny	2.50,	1.15
1 legfinomabb nehéz minőségű	2.50,	1.25
1 tucat finom zsebkendő	1.50,	0.75
1 legfinomabb	2.50,	1.25
1 legfinomabb cérna bat sz, tet	5.-,	2.50
1 mirtus-koszoru, falyollal együtt	6.-,	3.-
Csodáló lepedő-vászon, gypsen fohéjított	16.-,	7.75
Ágy elé való remek minta smyrna	0.75,	0.38
A legjobb fajta smyrna	3.00,	1.80
1 kész vászonlepedő	1.90,	0.95

Minden vevő 10 korona rendelésre egy smyrna szőnyeget kap teljesen ingyen és egy életnagyságu krétarajz-arcépet.

HERCZEG és HORVÁT Budapest, Kerepesi-ut 52.

Minden szó 3 fill.

Vastagabb betűből 5 fill.

APRÓ HIRDETÉSEK

A legkisebb hirdetés ára: 30 fillér.

A Magyarság minden előfizetőjének egy 10 szóból álló apróhirdetést havonként 10-szer ingyen közlünk.

Az apróhirdetésekre beérkezett kérdésköddésekre ingyen felvilágosítást adunk, ha a tudakozó a szükséges válaszlevegőt beküldi. Ha valaki körülményesebb értesítést kíván, a szükséges válaszlevegőn felül még 10 fillér küldendő.

Méhészársaknak

Gyakorlati Méhészkönyvet egy koronáért küldök. — Kovács Sándor méhész, Baranya-Csuzan.

Tanítónő kerestetik,

aki szerényebb feltételek mellett vállalkoznék arra, hogy egy tanulmányaiiban kissé hátramaradt elemi iskolás fiut vizsgára előkészítsen. Cím a kiadóhivatalban. (5027)

Két kis

Singer varrógép olesón eladó. Izabella-tér 3. Habán.

Dijtalanul

adok felvilágosítást és minden előleges költség nélkül eszközök ki 200 kor. után 4 kor. havifürlesztéses (kezesség melletti), továbbá 200 kor.-tól 400 kor.-ig terjedő (kezesség nélküli) és legelőnyösebb ingatlan, tisztviselői és 1000 koronán kezdődő rendes váltókötés-nöket. Végül 1000 kor.-ig terjedő s azonnal folyosítható 8%-os, rövid lejáratu magánkölesönöket. Bankképviselői iroda. IV. Képiró-utca 11. sz., III. em.

Butort

és kárptos munkákat részletesre is ad Löwy Lipót, VI., Lázár-utca 18.

Ingyenesen

közvetíték mindent a világon! Válaszlevegőt kérek. «Telegdi» Marosludason.

Kerések

egy használt szódavizgyártási és egy tejgazdasági berendezési megvételre ajánlatok. — Márkus Testvérek. Csököly, Somogy.

Megvételre

kerések nyolcas cséplőhöz való vaskerekeket. Csapó Bálint, Uzdí-Szent-Péter.

Pénzkölcsönt!

Kis- és nagybirtokosoknak, kiknek birtokait nagy kamatu adósság terheli és ezt olesó kamatos pénzzel akarja kifizetni, avagy ha új kölcsönt akar felvenni, oly pénzt, melyre csak 4% kamat fizetendő s mely kamattal a tőke is törlesztve lesz s adós bármikor felmondhat, a pénzüntézet azonban nem mondhat fel, teljes bizalommal forduljon

Grünsfeld S.-hez

Budapest, Király-u. 23. sz.

Domonkos Lajos
uri és női cipész mester

Budapest, Terező-körut 32. Ajánlja dusan berendezett raktárát saját készítményű uri-, női- és gyermek-cipők-ből a legolcsóbb árban. — Mértékszerinti megrendelések jutányos árban és pontosan eszközölteinek.

1 forint

heti részletre elegáns férfiruhák mérték szerint olesó áron kaphatók. Weisz Jakab József-körut 31/a.

Használt férfiruhákat

fehérneműt, szőrmeárukat sib. veszek legmagasabb árban. Singer Markus, Lujza-utca 16., ajtó 10. sz.

Lakásokat

csekély díj mellett közvetít «Fővárosi Lakásközvetítő» Kossuth Lajos-u. 16. 286/l

Van szerencsém a n. é. közönségnek figyelmében ajánlani a Soroksári-utca 41. sz. alatt levő vendéglői helyiséget. — Hol kitűnő magyar konyha és hamisítatlan magyar borok kaphatók. Különösen ajánlom ó-budai fehér rizling és vörös boraimat. Pontos és figyelmes kiszolgálás. Teljes tisztelettel

Lintebner Odon,
vendéglős.

Egy üzlethelyiség
novemberre kiadó. IX. ker., Csillag-utca 4. szám.

Gyönyörű!

Marechal Niel rózsák megfelelő áron kaphatók. Rosenkranz, Görs, Ausztria.

Szobákat

csekély díj mellett közvetít «Fővárosi Lakásközvetítő» Kossuth Lajos-u. 16. 286/l

Huszár Károly
cimer és címtábla festő.

Készít: fa, vászon, bádóg, öntött és üveg-címtáblákat, Specialista üveg-címtáblák készítésében.

Budapest, IX., Soroksári-u. 21.

Alapos oktatást

a francia, angol, olasz, magyar és német nyelvben (társalgás, nyelvtan, irodalom, levelezés, stb.) ad egy úrnő, ki az illető országokban tartózkodott. — Kitűnő ajánlatok. Kiváló jó módszer. Erzsébet-körut 58., II.

Eladó

ebédli és matracdivánok, ottomanok, jó és olesón. Füzéri kárptos, Magyar-utca 23. szám. Javításokat elfogadok. 13

LEGSZEBB.....LEGJÓBB.....LEGLÖCSÖBB
PAP LAN PAP LAN PAP LAN

ÖSSZEMAJTHATÓ VASÁGY I. CÉLSODRÖNY
BKVENHETŐ MATRAGGAL 10 ft. ÁGYBETÉT 5 ft.

GICHNER JÁNOS

paplan, matrác és kárptosáru gyáros, szőnye, függöny, vasbutor stb. nagy raktára. 150

Budapest, VII. ker., Erzsébet-körut 20. sz.

Árjegyzéket kívánatra ingyen és bérmentve küldök. Vidéki megrendelések pontosan eszközölteinek, nem tetsző árúkat kicseréltetnek, vagy a pénz visszaadatik.

Sportkedvelők és kerékpározók figyelmébe.

Motor- és kerékpár-gummitak.
Kerékpárokat Merkur, Champion, Courir, Mars-kerékpár, alkatrészek a legjutányosabb árban szállít vidékre is **POLACSEK JÓZSEF** és TSA szakmechanikai, elektrotechnikai és kerékpár-gyártó cég. — Budapest üzlet és raktár: VI., Andrassy-ut 61. gyár, VI., Eötvös-u. 37. — Angol Tennis-labdák raktáron.

Árjegyzéket ingyen és bérmentve küldünk.

— A magyar távirati iroda szállítói. — 295

Phonograph!!!

legszebb minőség, tiszta, szép hanggal, értelmes előadással

Kellner és Steiner

Király-utca 58. szám.

Képviselőket kerestetnek. (205)

Az egyedül létező valódi angol
SZÉPÍTŐSZER
a Balassa-féle valódi angol
UGORKA-TEJ,
mely azonnal eltávolít minden szőlőt, májfoltot, pattanást, bőrtájkát (mükosz) stb. és az arcnak friss Gősegeget, fiataloságot kölcsönöz.
Egy üveg Ára 2 K, ehhez Ugorka-szappan 1 K, postára 2 K.
Fővárosi-
desi hely: **Balassa Kornél** gyógy-
szedő Erzsébetfalva.
Kapható minden gyógyszerárban. Főraktár Budapestben:
Török József gyógyszerárban, Király-u. 12. és Andrassy-ut 26.

SEY DEZSŐ-NÉ cimbalom tanintézőte
Kerepesi-ut 34. sz., II. e. 25.
Beiratkozás az év bármely szakában. 251
Alapos oktatás cimbalomjátékban.
Értekezés: Kedd, csütörtök és szombat d. e. 10-12.

BUTOROK.

Háló-, ebédli- és szalon-butorok, úgy készpénzért, mint részletfizetésre, árfelemelés nélkül olesóbban, mint bárhol kapható Erzsébet-körut 48. szám, Royallal szemben **Buchinger I.** butoriparosnál.

Budapestre utazók becses figyelmébe!

FOGAK 2 forinttól

és teljes fogsorokat rágásra beilleszt 24 óra alatt jótállással, a gyökér eltávolítása nélkül. Eltört és nem jól illő fogsorok javítása 2 óra alatt 1 frttól. Amerikai fogműterem tulajdonos

Kovács I. Károly-körut 9.

(Gróf Hadik-palota) II. emelet. 8. Található: reggel 9-től délután 6-ig. — Vasár- és ünnepnapokon is.